

LUKAS 1:1-25

Lukas was arts (Kol. 4:14) en reisgenoot van Paulus. Vermoedelijk was hij een niet-Jood, en daarmee de enige niet-Joodse schrijver van het Nieuwe Testament. Zijn Grieks is verfijnd en zorgvuldig, passend bij iemand met een academische achtergrond. Naast dit evangelie schreef hij ook het boek Handelingen. Beide dateren uit de periode 60–70 n.Chr. en vormen samen één geheel.

Hij richt zijn evangelie aan Theofilus (Lk. 1:3), waarschijnlijk een hooggeplaatste Griek, met het doel “een nauwkeurig verslag” te geven van de gebeurtenissen rondom Jezus. Lukas wil dat de lezer zekerheid heeft dat dit geloof betrouwbaar is (Lk. 1:4). Hoewel hij zelf geen ooggetuige was, heeft hij wel een zorgvuldig onderzoek gedaan waaronder ook ooggetuigen gesproken.

Zijn evangelie komt na een periode van ongeveer 400 jaar zonder profeet, boek of brief. Sinds Maleachi had Israël geen nieuwe openbaring gehoord, maar het verlangen naar Gods ingrijpen groeide sterk vanwege de Romeinse onderdrukking. Velen vroegen zich af: wanneer zal God opnieuw spreken, en hoe zal Hij zijn beloften vervullen? Juist in die verwachting zet Lukas zijn verslag neer: zorgvuldig, historisch en betrouwbaar. En hij start daar waar Maleachi een belofte over heeft gedaan: de geboorte van Johannes, die de weg zou voorbereiden voor de Messias. Zo verbindt Lukas het oude en het nieuwe testament.

1) LUKAS 1:1-4: VOORWOORD

Lukas begint zijn evangelie met een voorwoord, zoals een historicus in die tijd zou doen. Hij legt meteen uit waarom hij schrijft: zijn doel is zekerheid bieden, op basis van zorgvuldig onderzoek en betrouwbare ooggetuigen. Daarmee laat hij zien dat wat volgt niet zomaar een verhaal is, maar een geordend en betrouwbaar verslag. De verbinding tussen het oude en nieuwe testament.

 Lees Lukas 1:1-4

Bespreek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

 INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Waarom denk je dat God ervoor koos om Zijn reddingsplan aan te kondigen in de tempel, via een priester, en niet op een andere plek of via iemand anders?

 TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

Hoe helpt het jou in je geloof om te weten dat ons evangelie stevig gegrond is in (enorm veel) betrouwbare verslagen?

 DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

Welke rol spelen periodes van stilte en onderdrukking in Gods plan? Hint: Zijn er vergelijkbare verhalen in de bijbel waardoor we hiervan een beter beeld kunnen vormen?

 REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Lukas haalde zekerheid van het geloof uit nauwkeurig historisch onderzoek naar de waarheid van de gebeurtenissen rondom Jezus. Waar haal jij zekerheid van het geloof uit?

Toelichting studieleider

Interpretatie

Lukas opent zijn evangelie met een voorwoord waarin hij zijn doel duidelijk maakt: een geordend en betrouwbaar verslaggeven, zodat Theofilus (en de lezers) zekerheid heeft in het geloof (1:4). Hij benadrukt dat dit niet uit de lucht komt vallen, maar zorgvuldig onderzocht is en geworteld in het getuigenis van ooggetuigen. Het voorwoord laat zien dat God, na eeuwen van stilte, zijn werk opnieuw begint en dat dit werk niet willekeurig of vaag is, maar gegrond in betrouwbare feiten en beloften.

Diepgang

In de Bijbel zien we vaker dat perioden van stilte en onderdrukking geen teken zijn dat God afwezig is, maar dat Hij juist in die tijd iets nieuws voorbereidt. In **Egypte** leek God zijn volk vergeten tijdens vier eeuwen slavernij, maar uit die periode riep Hij Mozes om Israël te bevrijden (Ex. 2:23-25; 3:7-10). Ook in de **richterstijd** gaf God, telkens na onderdrukking door vijanden, een richter die redding bracht (Richt. 2:16-18; 3:9-11). Tijdens de **ballingschap** voelde Israël zich verlaten, maar juist daar beloofde God herstel en leidde Hij de terugkeer onder Cyrus, Ezra en Nehemia (Jer. 29:10-14; Ezra 1:1-5). Steeds volgt op de stilte en druk een beslissend ingrijpen van God. Zo ook in Lukas 1: na eeuwen zonder profeet maakt Lukas duidelijk dat God opnieuw spreekt en zijn verlossingsplan voortzet (Lk. 1:5,17).

Daarnaast zijn deze periodes ook een consequentie van Israël's ongehoorzaamheden, zoals bijvoorbeeld door God kenbaar gemaakt in Hosea 5:15: **"Ik ga en keer terug naar Mijn woonplaats, totdat zij zich schuldig weten en Mijn aangezicht zoeken. In hun benauwdheid zullen zij Mij ernstig zoeken."**

2) LUK. 1:5-7: ZACHARIAS EN ELIZABET: RECHTVAARDIG MAAR KINDERLOOS

Dit gedeelte speelt zich af "in de dagen van koning Herodes" (ca. 7-4 v.Chr.), een tijd van onderdrukking en spanning onder het Romeinse Rijk. Herodes de Grote regeerde als Romeins *vazalkoning* (onderkoning), bekend om zijn grootse bouwprojecten (waar de Klaagmuur een overblijfsel van is) maar ook om zijn wreedheid en achterdocht. Vanuit deze context van onderdrukking

begint Lukas met Zacharias en Elizabet: beiden uit priesterlijke geslachten, rechtvaardig in Gods ogen, maar kinderloos en op leeftijd. In de cultuur van die tijd werd kinderloosheid vaak gezien als een gemis of als een teken dat Gods zegen ontbrak. Lukas benadrukt tegelijk dat Zacharias en Elizabet 'rechtvaardig voor God' waren. Daarmee zet hij bewust een contrast neer dat uitnodigt tot nadenken.

 Lees Lukas 1:5-7

Bespreek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

 INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Waarom schildert Lukas Zacharias en Elizabet af als "rechtvaardig voor God", en toch kinderloos? Wat wil hij met dit contrast duidelijk maken?

 TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

Hoe kun jij rechtvaardig en trouw blijven, zelfs wanneer redding of oplossingen uitblijven na vele gebeden?

 DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

Welke parallellen zie je met andere onvruchtbare stellen in de Bijbel (bijv. Abraham & Sara, Hanna, Manoach & zijn vrouw)? Wat zegt dit patroon over hoe God werkt? Waarom gebruikt God onvruchtbare vrouwen?

 REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Heb jij een ervaring waarbij je na lange tijd wachten en misschien zelfs hopeloosheid toch hebt ervaren dat God jou niet was vergeten?

Toelichting studieleider

Interpretatie

Lukas kiest er niet zomaar voor om te beginnen bij Zacharias en Elizabet. Hij wil duidelijk een brug slaan tussen het Oude en het Nieuwe Testament. Zacharias als priester en Elizabet als dochter van Aäron staan voor trouw aan de wet en de tempeldienst. Hun leven wordt getypeerd als "rechtvaardig voor God" (v. 6). Toch zijn zij onvruchtbaar en op leeftijd, **een beeld van Israël zelf: trouw aan Gods wet en tempeldienst, maar zonder vrucht en wachtend op verlossing**. Lukas gebruikt dit contrast om duidelijk te maken dat God Zijn plan niet bouwt op menselijke kracht of verdienste, maar juist daar begint waar onmacht heerst. De geboorte van Johannes wordt zo een teken van Gods genade en het begin van iets nieuws.

Diepgang

Door dit echtpaar in beeld te brengen, verbindt Lukas Johannes' komst met de vele andere onvruchtbare stellen. Denk aan Abraham en Sara (Gen. 18, 21), Hanna (1 Sam. 1) en Manoach en zijn vrouw (Richt. 13) waar God een nieuw begin maakt uit een wonderlijke geboorte uit onvruchtbaarheid. Deze geboorten wijzen steeds vooruit naar een grotere vervulling: God werkt niet door menselijke kracht, maar door Zijn belofte en ingrijpen. In Zacharias en Elizabet laat Lukas zien dat de tijd van 400 jaar verwachting nu vervuld gaat worden. Hun kinderloosheid weerspiegelt de leegte en het wachten van Israël, maar hun zoon Johannes is het teken van nieuw leven, een nieuwe periode van verlossing, en niet zomaar een periode.

3) LUK. 1:8-17: GABRIËL KONDIGT JOHANNES AAN

De priesterlijke dienst in de tempel was strak georganiseerd: het lot bepaalde wie het reukoffer mocht brengen, een unieke en heilige taak. Slechts één priester mocht dit doen, vaak maar één keer in zijn hele leven. De tempel was het hart van Israël, en het reukwerk stond symbool voor de gebeden van het volk (Ps. 141:2). Terwijl het volk buiten bad, plaatst Lukas juist hier het doorbreken van de eeuwenlange stilte: God hoort de smeekbeden van zijn volk en staat op het punt te antwoorden. Dit is het begin van de vervulling van Maleachi's belofte dat Hij een boodschapper zal zenden in de geest van Elia om de weg voor te bereiden op de Messias (Mal. 3:1; 4:5-6).

 Lees Lukas 1:8-17

Bespreek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Wat zegt het over God dat Hij de stilte doorbreekt op dit officiële ceremoniële moment in de tempel, en niet ergens anders?

DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

Hoe sluit deze gebeurtenis aan bij de patronen die we in de Bijbel vaker zien: een periode van stilte en onderdrukking, een moment van smeekbedes, een boodschapper die verschijnt en een verlossing die volgt?

TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

Hoe kunnen wij het oprechte 'gebed vanuit het hart' meer toepassen in de onvruchtbare delen van ons eigen leven?

REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Heb jij ervaren dat God door een gebed of samenkomst heen iets bijzonders deed wat je niet had voorzien?

Toelichting studieleider

Interpretatie

Lukas beschrijft hoe Zacharias tijdens het reukoffer in de tempel dienstdoet. Terwijl het volk buiten bad (v.10), verschijnt Gabriël met de boodschap dat God de 400 jaar stilte doorbreekt. Lukas benadrukt dit ceremoniële moment om duidelijk te maken dat dit geen toevallige privéervaring is, maar een officieel teken in het hart van Israëls eredienst. Het is bedoeld voor het hele volk Israël. Zo laat hij zien dat God de gebeden van zijn volk hoort en nu zelf het initiatief neemt: de vervulling van de beloften begint in de tempel, midden in gebed en eredienst, niet via menselijke macht. Het legt ook de nadruk op dat Johannes als officiële profeet is aangekondigd (de laatste profeet van het oude testament). Die met de vervulling van Maleachi's profetie, de vooraankondiging doet van een nieuwe tijd, een nieuw verbond en een nieuwe verlossing: de Messias.

Diepgang

Lukas plaatst de aankondiging van Johannes in een oud patroon dat telkens terugkeert in de bijbel. In Egypte was ook ongeveer 400 jaar van slavernij en stilte, totdat Israël begon te roepen: *"God hoorde hun gekerm ... en zag om naar hen"* (Ex. 2:23-25). Toen verscheen God aan Mozes bij de braamstruik en gaf hem de opdracht Israël te bevrijden (Ex. 3:7-10). In de richterstijd klonk hetzelfde: *"Dan riepen de Israëlieten tot de HEERE, en de HEERE verwekte richters, die hen verlost"* (Richt. 2:18; 3:9). Ook in de ballingschap klinkt die lijn: *"Wanneer u Mij aanroept en tot Mij bidt, zal Ik naar u luisteren ... Ik zal u terugbrengen uit de ballingschap"* (Jer. 29:12-14).

Tegen die achtergrond krijgt Lukas 1 meer diepte: het volk is in de tempel in gebed (v.10), en God antwoordt door een boodschapper te sturen, Gabriël, die de komst van Johannes aankondigt (v.11-13). Johannes' taak is het volk terug te brengen tot God (v.16), precies zoals Maleachi had voorzien (Mal. 4:5-6). Zo laat Lukas zien dat Gods manier van handelen herkenbaar is: stilte/onderdrukking, roep om hulp, boodschapper(s)/beking en verlossing. En dit keer wijst alles vooruit naar de ultieme verlossing in Christus.

4) LUK. 1:18-22: HET ONGELOOF VAN ZACHARIAS

In de Bijbel zien we dat Gods beloften vaak menselijk gezien onmogelijk lijken: een oud en onvruchtbaar echtpaar dat een kind krijgt, een volk dat bevrijd wordt uit de machtigste heerser van hun tijd, of een Messias die zou komen na eeuwen stilte. Ook profeten en gelovigen uit het verleden worstelden hiermee: Sara lachte toen ze hoorde dat ze een zoon zou krijgen (Gen. 18:12), en Mozes aarzelde toen God hem riep (Ex. 4:10-12). Lukas plaatst de aankondiging aan Zacharias in diezelfde lijn. Juist hier, bij een priester die God jarenlang trouw diende, blijkt hoe moeilijk het is om Gods belofte te geloven wanneer alle menselijke logica zegt dat het onmogelijk is.

 Lees Lukas 1:18-22 en Genesis 17:17

Bespreek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Wat wil Lukas duidelijk maken door Zacharias' ongelooft en de straf van stomheid?

TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

Welke stap kun jij zetten om Gods beloften serieus te nemen en te vertrouwen, ook als ze onmogelijk lijken vanuit jouw situatie, of zelfs in alledaagse zaken?

DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

Welke parallellen zie je met andere bijbelse figuren die moeite hadden Gods belofte te geloven (bijv. Sara in Gen. 18:12-14, Mozes in Ex. 4:10-12)? Wat leert dit ons over Gods trouw en de menselijke zwakheid?

REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Herken jij momenten waarin je iets goed doen naliert vanwege twijfel, of waarin juist vertrouwen je vrijmaakte om te spreken of te getuigen?

Toelichting studieleider

Interpretatie

Lukas gebruikt dit moment om zijn lezers te laten zien dat Gods plannen niet afhankelijk zijn van menselijk geloof, maar dat ongelooft wel gevolgen heeft. Zacharias wordt tijdelijk het beeld van Israël: stom door ongelooft, wachtend op de vervulling. Tegelijk bereidt dit de weg voor een nieuw geluid: de lofzang die losbreekt zodra Gods belofte zichtbaar wordt.

Diepgang

De reactie van Zacharias past in een bekend patroon in de bijbel: wanneer God iets belooft dat menselijk gezien onmogelijk is, reageren mensen vaak eerst met twijfel. Sara lachte toen ze hoorde dat zij op hoge leeftijd een zoon zou krijgen (Gen. 18:12-14). Mozes probeerde zich te onttrekken aan zijn roeping omdat hij dacht niet te kunnen spreken (Ex. 4:10-12). Gideon vroeg om meerdere tekenen voordat hij durfde te geloven dat God hem zou gebruiken (Richt. 6:36-40).

Lukas laat zien dat ook de rechtvaardige priester Zacharias diezelfde worsteling kende. Het onderstreept dat Gods beloften niet afhankelijk zijn van menselijke kracht of geloof in wonderen, maar van Zijn trouw en macht. Tegelijk leert het ons dat ongelooft gevolgen kan hebben: Zacharias wordt tijdelijk het beeld van Israël: zwijgend, wachtend op vervulling.

5) LUK. 1:23-25: ZWANGERSCHAP VAN ELIZABET

Wanneer Zacharias na zijn priesterlijke dienst thuiskomt, gaat Gods belofte in vervulling: Elizabet wordt zwanger. Lukas benadrukt dit om te laten zien dat Gods woord betrouwbaar is en dat Hij het initiatief neemt, precies zoals Hij gezegd heeft. Voor Elizabet betekent dit het wegnemen van haar "smaad", maar voor Lukas' lezers is het meer: dit is een teken dat God opnieuw ingrijpt in de geschiedenis. Wat lang verborgen en onmogelijk leek, wordt door Gods genade tot leven gewekt.

 Lees Lukas 1:23-25, Genesis 30:23 en Jesaja 4:1

Bespreek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Waarom benadrukt Lukas dat Elisabet zwanger werd en dat haar schande is weggenomen?

TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

Hoe kun jij in jouw leven kleine tekenen van Gods trouw herkennen en benoemen als bevestiging voor jezelf en anderen?

DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

Hoe laat dit zien dat God zowel persoonlijke gebeden hoort als Zijn grotere heilsplan uitvoert? Hoe komen die twee lijnen samen in dit verhaal?

REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Kun jij een moment noemen waarin God jouw schaamte, tekort of gemis omkeerde in dankbaarheid?

Toelichting studieleider

Interpretatie

De vervulling van Gods belofte is hier direct zichtbaar: Elizabet wordt zwanger. Lukas schrijft haar woorden over het wegnemen van schande (v.25) nauwkeurig op om te laten zien dat God niet alleen het grote reddingsplan uitvoert, maar ook persoonlijk ingrijpt in het leven van gewone mensen. Dit sluit aan bij Lukas' nadruk in het hele evangelie dat God oog heeft voor Zijn volk Israël, maar ook wie klein, zwak of veracht wordt.

Diepgang

In Elizabets zwangerschap komen twee lijnen samen: de persoonlijke ervaring van schaamte en gebed, én het grotere plan van God met Israël. Zoals Psalm 113:9 zegt dat God de onvruchtbare vrouw in een huis doet wonen "als een blijde moeder van kinderen", zo maakt Lukas duidelijk dat God Zijn volk ziet en verhoort. Het wegnemen van Elizabets smaad is tegelijk een teken dat God de smaad van Israël zal wegnemen door de komst van de Messias. Hier wordt zichtbaar dat Gods trouw zich uitstrekt van het individuele leven tot de vervulling van Zijn beloften voor de wereld.

SAMENVATTING

Na eeuwen stilte en onderdrukking sinds Maleachi grijpt God opnieuw in: zoals vaker in de bijbel volgt op wachten en smeekbedes vanuit Israël een boodschapper en daarna verlossing. Lukas laat zien dat dit patroon nu weer vervuld wordt: Johannes wordt aangekondigd als de voorloper van de Messias. Tegelijk is dit geen abstract plan, maar raakt het gewone mensen. Elizabet ervaart hoe God haar smaad wegneemt, en Zacharias leert dat Gods woord betrouwbaar is, ook als geloof ontbreekt dat God zijn beloftes zal vervullen, zelfs via onmogelijke wonderen.

GEBEDSSUGGESTIES

Hieronder vind je een aantal gebedssuggesties uit deze studie. Voor wie dat helpend vindt, kan het een manier zijn om stil te staan bij wat besproken is. Dat kan alleen of samen, tijdens of na de studie. Voel je vrij om ermee te doen wat past.

- "Heer, dank U dat wij mogen vertrouwen op de betrouwbaarheid van Uw Woord, waar wij zo vrijelijk toegang tot mogen hebben."
- "Vader, help ons te volharden in het geloof en help ons door deze periode van vruchteloosheid heen."
- "Heere God, help ons te leven in verwachting van Uw belofte."
- "God, leer ons er op te vertrouwen dat U doet wat U zegt, dat U ons zult zegenen wanneer wij op u vertrouwen in onze moeilijkheden."
- "Heer, dank U voor Uw genade, in de vele momenten dat U ons heeft gered uit moeilijkheden."